

**Naturreservatet
Hägerstad slotts
ekhage**

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HÄGERSTAD SLOTS EKHAGE

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2001. Planförfattare har varit Kjell Antonsson.

Innehållsförteckning

A. Allmän beskrivning

	Sidhänvisning
1. Administrativa data om naturreservatet	3
2. Ändamål, föreskrifter och grund för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Kulturhistoriska förhållanden	7
3.3 Nuvarande markanvändning	7
3.4 Tillgänglighet	7
3.5 Slitage- och störningskänslighet	7
3.6 Anordningar för friluftslivet	7
3.7 Utförda inventeringar	8
3.8 Övrigt	8
3.9 Källuppgifter	8

B. Plandel

1. Disposition och skötsel av mark	9
1.1 Kvalitetsmål för Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage	9
1.2 Skötselområden	9
1.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	11
1.4 Jakt	11
1.5 Vård av fornminnen	11
1.6 Utmärkning av reservatets gräns	11
2. Anordningar för rekreation och friluftsliv	11
2.1 Övergripande mål	11
2.2 Riktlinjer och åtgärder	12
2.2.1 Information	12
2.2.2 Parkeringsplats och stig	12
2.2.4 Renhållning	12
3. Tillsyn	12
4. Dokumentation och uppföljning	12
4.1 Dokumentation och inventeringar	12
4.2 Uppföljning	12
4.2.1 Uppföljning av kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus	12
4.2.2 Uppföljning av skötselområde och skötselåtgärder	12

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Fornvårdsplan

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets benämning:	Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage	
Objektnummer:	05-02-114	
Beslutsdatum:	2002-04-26	
Kommun:	Åtvidaberg	
Socken:	Hannäs socken	
Lägesbeskrivning:	Naturreservatet är beläget vid Hägerstad slott i SO delen av Åtvidabergs kn.	
Kartor:	Topografisk karta Ekonomisk karta och fastighetskarta	7G NO Västervik 076 96
Koordinater:	N-S: 64 46 22	V-O: 15 31 15
Gräns:	Innerkanten av linjen på, till beslutet, bifogad karta.	
Fastigheter:	Hägerstad slott 1:1	
Markägare:	Hammersta Konsult AB c/o Per-Erik Holmgren Hägerstad slott 597 96 Åtvidaberg	
Areal:	6,2 ha	
Naturtyper:	Trädklädd hagmark, ekdominerad (habitatkod 9070 i Natura 2000)	6,2 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen Östergötland	

2. Ändamål, föreskrifter och grund för beslut

(se beslut om Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage ligger NO om Hägerstad slott ca 25 km om Åtvidaberg centrum, och består av en, sammanhängande ekhage. Reservatet är 6,2 ha.

Området är utpekad i länets naturvårdsprogram (N20, Åtvidabergs kn) och kulturmiljöprogram (K 4, Åtvidabergs kn). Området uppfyller i sin helhet kriterierna för Natura 2000 habitat och är föreslaget till Natura 2000. Vegetationstyper i Norden: Ekskog av örtrik typ – hassel-variant, 2222a. I EU:s habitatdirektiv beskrivs habitatet som trädklädd hagmark, ekdominerad (habitatkod 9070 i Natura 2000)

Geologi och geomorfologi

Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage ligger inom område N20 (Åtvidabergs kn) i länets naturvårdsplan som beskriver isälvsavlagringarna och åsformationerna runt Hägerstad slott som mycket värdefulla och skyddsvärda.

Vegetation och kärlväxtflora

Ek i alla åldrar är det vanligaste trädslaget, men björk, lind, al, tall m.fl. träd och buskar finns också. De 10-15 riktigt gamla ekarna finns spridda i hagmarken. Det finns också medelålders och yngre ekar spridda i hagen.

Fältskiktet är relativt fattigt på hävdgynnad flora och har troligtvis gödslats. Artrika och ogödslade partier finns dock. Där växer bland annat vårbrodd, gullviva och smörbollar. Det finns också uppgivet en förekomst av den sällsynta och missgynnade arten **stortimjan** (*Thymus pulegioides*) från området. Biotopen för stortimjan anges dock som slottspark, varför man kan misstänka att det avser området utanför den nu föreslagna ytan för naturreservat.

Lägre flora och svampar

Lavfloran på ekarna undersöktes mera noggrant 1998 av Tomas Fasth och visade sig vara rik. Ekarna i området förekommer i flera åldersklasser, vilket gör att de hyser en hög diversitet av arter knutna till dessa träd. De rödlistade arterna är främst knuten till de gamla ekarna, varav flera är 1-2 m i diameter. Exempel på nationellt och regionalt rödlistade lavar och svampar som växer i Hägerstad slotts ekhage listas i nedanstående tabell.

Tabell över de kryptogamer (lavar, svampar och mossor) som påträffats i området. Samtliga fynd är gjorda under senare år, d v s 1990 och senare. VU och NT avser nationella rödlistans hotkategorier, medan kategorin RR avser den regionala rödlistan för Östergötland.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Gammelekslav	Lecanographa amylacea	VU (sårbar)
Ekpricklav	Arthonia byssacea	VU (sårbar)
Skuggorangelav	Caloplaca lucifuga	NT (missgynnad)
Gul dropplav	Cliostomum corrugatum	NT (missgynnad)
Rödbrun blekspik	Sclerophora coniophaea	NT (missgynnad)
Hjämbrosklav	Ramalina baltica	NT (missgynnad)
Blyertslav	Buellia violaceofusca	NT (missgynnad)
Grå skärelav	Schismatomma decolorans	NT (missgynnad)
Rosa skärelav	Schismatomma pecicleum	NT (missgynnad)
Oxtungesvamp	Fistulina hepatica	NT (missgynnad)
Blekticka	Pachykytospora tuberculosa	NT (missgynnad)
Anastrophyllum hellerianum	Vedtrappmossa	NT (missgynnad)
Gulpudrad spiklav	Calicium adspersum	RR (regionalt rödlistad)
Lunglav	Lobaria pulmonaria	RR (regionalt rödlistad)
Brun nållav	Chaenotheca phaeocephala	RR (regionalt rödlistad)

Sammantaget har 12 nationellt rödlistade och tre regionalt rödlistade arter från den lägre floran och svamparna samt en rödlistad kärlväxt påträffats inom reservatsområdet.

Djurliv

Däggdjur

Vid en fladdermusinventering 2001 konstaterades 4 arter i området; **Mustasch-/Brandts fladdermus** (*Myotis mystacinus/brandtii*), **vattenfladdermus** (*Myotis daubentonii*) **dvärgfladdermus** (*Pipistrellus pygmaeus*) och **nordisk fladdermus** (*Eptesicus nilssoni*). Samtliga arter finns med i Annex 4 i EU:s habitatdirektiv.

Fåglar och övriga ryggradsdjur

Inga inventeringar har gjorts av dessa grupper. Uppgifter finns om att **rördrom** (*Botaurus stellaris*), (VU, sårbar) och **brun kärrhök** (*Circus aeruginosus*), (RR, regionalt rödlistad) häckar i omgivande vassvikar. Dessutom finns noteringar om den sällsynta arten **ätlig groda** (*Rana esculenta*), (NT Missgynnad) i det omgivande vattenområdet.

Ryggradslösa djur

Det träd- och vedlevande insektslivet vid Hägerstad slott är rikt. Det finns flera hålstadier av främst ek och flera träd har en riklig förekomst av mulm (rötpåverkad vedmassa blandat med insektslarvernas ekskrementer mm). Detta trots den förhållandevis begränsade arealen och det låga antalet mycket gamla ihåliga träd. Den mycket ovanliga **läderbaggen** (*Osmoderma*

Hägerstad slott

eremita) (VU, sårbar), har påträffats i Hägerstad slotts ekhage. Läderbaggen är en prioriterad art enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG). Denna art i sig signalerar att det kan finnas många andra insekter och organismer som är beroende av grova, ihåliga träd. Under en fältsäsong, med fönsterfällor placerade i området, påträffades ett stort antal sällsynta och hotade arter som listas i nedanstående tabell.

Svenskt namn/Grupp	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Svart guldbagge	<i>Gnorimus variabilis</i>	EN, starkt hotad
Läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	VU, sårbar
Skeppsvarvsfluga	<i>Lymexylon navale</i>	VU, sårbar
Nästtjuvbagge	<i>Ptinus sexpunctatus</i>	VU, sårbar
Tvåfläckig smalpraktbagge	<i>Agrilus biguttatus</i>	VU, sårbar
Kardinalfärgad rödrock	<i>Ampedus cardinalis</i>	VU, sårbar
Rödaxlad lundknäppare	<i>Calambus bipustulatus</i>	VU, sårbar
Avlång flatbagge	<i>Grynocharis oblonga</i>	VU, sårbar
Bålgetingkortvinge	<i>Velleius dilatatus</i>	VU, sårbar
Brun guldbagge	<i>Liocola marmorata</i>	VU, sårbar
Hålträdsklokrypare	<i>Anthrenochernes stellae</i>	VU, sårbar
Gulbent kamklobagge	<i>Allecula morio</i>	VU, sårbar
Ljusfläckig vedsvampbagge	<i>Mycetophagus piceus</i>	NT, missgynnad
Bred tickgnagare	<i>Dorcatoma flavicornis</i>	NT, missgynnad
Fuktbagge	<i>Cryptophagus quercinus</i>	NT, missgynnad
Bålgetingfuktbagge	<i>Cryptophagus micaceus</i>	NT, missgynnad
Kortvinge	<i>Oxypoda arborea</i>	NT, missgynnad
Trägnagare	<i>Gastrallus immarginatus</i>	NT, missgynnad
Åtelbagge	<i>Nemadus colonoides</i>	NT, missgynnad
Mindre svampklobagge	<i>Mycetochara humeralis</i>	NT, missgynnad
Rödpalpad rödrock	<i>Ampedus hjorti</i>	NT, missgynnad
Orange rödrock	<i>Ampedus nigroflavus</i>	NT, missgynnad
Mörk ögonbagge	<i>Euqlenus oculatus</i>	NT, missgynnad
Brunhuvad spolbagge	<i>Scraptia fuscula</i>	NT, missgynnad
Kortvinge	<i>Haploglossa gentilis</i>	NT, missgynnad
Kolsvart kamklobagge	<i>Prionychus ater</i>	RR, regionalt rödlistad
Brokbagge	<i>Tillus elongatus</i>	RR, regionalt rödlistad
Långhorning	<i>Stenocorus meridianus</i>	RR, regionalt rödlistad
Knotbagge	<i>Trox scaber</i>	RR, regionalt rödlistad
Orangevingad kamklobagge	<i>Pseudocistela ceramoides</i>	RR, regionalt rödlistad
Vågbandat ordensfly	<i>Catocala sponsa</i>	RR, regionalt rödlistad
Bålgeting	<i>Vespa crabro</i>	RR, regionalt rödlistad
Brun trädmyna	<i>Lasius brunneus</i>	RR, regionalt rödlistad
Rötträdklokrypare	<i>Allochernes wideri</i>	RR, regionalt rödlistad

Sammantaget har 25 nationellt och 9 regionalt rödlistade arter ur den lägre faunan påträffats inom reservatsområdet, vilket placerar Hägerstad slotts ekhage bland de 5-10 viktigaste ekområdena i länet. Det är mycket ovanligt med ett så stort antal rödlistade arter på ett så förhållandevis litet område. Det tyder på att det har funnits fler ekar i omgivningen under lång tid.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Området är med i länets kulturmiljöprogram som nr. KE 18, Åtvidabergs kn, Hägerstad slotts fornlämningsmiljö och herrgård. Området är också föremål för en särskild fornvårdsplan för objekt nr 85, Hägerstad, upprättad av John-Erik Gustafsson och senast reviderad 1996-08-08. Herrgården ligger utanför och fornlämningsmiljön inom det planerade naturreservatet. Fornlämningsområdet består av en gammal parkanläggning i engelsk stil i anslutning till Hägerstads slott. På den branta grusåsen utmed Hägerstadsviken, finns ett gravfält, domarring samt en sentida gravplats. Gravfältet består av 26 gravhögar, 24 stensättningar och 5 treuddar. På krönet finns rester efter en trolig domarring och en stensättning. Längst i sydost på gravholmen finns en sentida gravplats för familjen Bever. De lagskyddade fornlämningarna har nr: 9, 47 och 54 i Hannäs sn, i länsstyrelsens fornlämningsregister. (Se också bilagd fornvårdsplan, bilaga 3).

Skötselmålen för fornvårdsplanen i området är ”gles ekskog med inslag av olika lövträd. Området kan hävdas som betesmark”. Detta mål kan utan problem införlivas som ett av målen för skötseln av naturreservatet.

3.3 Nuvarande markanvändning

Ungefär halva området (den SÖ hälften) betas idag. Betestrycket är för närvarande tillräckligt i den delen, så att ingen igenväxning sker. En gallring/röjning har nyligen genomförts i den SÖ delen för att framhäva den värdefulla fornlämningsmiljön. Den NV delen av reservatet är idag ohävdad men planen är att det framledes ska hävdas genom bete. Den lilla ön/halvön längst i sydost, på vilken den sentida gravplatsen är belägen, skulle med måttliga röjningsinsatser kunna restaureras till engelsk park och därmed samtidigt erhålla högre naturvärden och förlänga livet på de äldre ekarna.

3.4 Tillgänglighet

Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage nås bäst från den planerade parkeringsplatsen i NO delen av reservatet.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Med nuvarande besöksfrekvens är slitage och störningar av ringa omfattning. Även en viss ökning av antalet besökare bedöms inte påverka området negativt.

3.6 Anordningar för friluftslivet

I dagsläget finns inga anordningar för friluftslivet. Från den planerade parkeringen i NO planeras en stig till gravfälten. I övrigt planeras inga anordningar för friluftslivet med undantag för informationsskyltar bl a vid parkeringsplatsen och ett mindre antal staketövergångar.

3.7 Utförda inventeringar

Området har inventerats med avseende på fladdermöss, trädlevande lavar och vedlevande insekter och klokrypare.

3.8 Övrigt

Naturreseptatet ingår som ett reservobjekt i Life-projektet "Preservation of the beetle, *Osmoderma eremita* in Sweden (Sitecode SE0230189), som finansieras till hälften av vardera Naturvårdsverket och EU:s Life-fond.

3.9 Källuppgifter

Natura 2000 nr SE0230189

Natur och Kulturmiljöer i Östergötland nr K4 (Hannäs kyrkoruin), N20 (klass 3), Länsstyrelsen i Östergötland.

Naturvårdsprogram Åtvidabergs kommun 2002, område 238 (klass 1) (in press).

Ekologiska kunskapsgruppen Calluna, 2001. Inventering av fladdermöss. Muntlig rapport.

Jordartskartan och geologiska kartan 157 Skrikerum, 1926.

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark

1.1 Kvalitetsmål för Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage

Se under respektive skötselområde.

1.2 Skötselområden

Skötselområde 1

Areal: 3,0 ha

Delområden: 1A.

Beskrivning

Området är öppen eller trädklädd betesmark med ett stort inslag av vidkroniga lövträd i olika åldrar, främst ekar. Naturvärdena i området är främst knutna till de gamla ädellövträden i trädskiktet, men det finns även partier med hävdgynnad flora.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns, dels knutna till de grova och gamla träden i hela området, dels i fältskiktet.
- Alla arter som är knutna till de gamla ädellövträden ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek. Detta gäller särskilt inom grupperna fladdermöss, lavar, svampar, mossor, insekter och klokrypare. Bland arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus är läderbaggen och gammelekslaven lämpliga att följa upp. Slutmålet är att skötselområdet, *i genomsnitt* ska innehålla:
 - ca 3-5 grova ihåliga ädellövträd/ha, främst ekar
 - 5-7 efterföljare/ha med en diameter av ca en meter
 - 7-10 yngre ädellövträd/ha, främst ekarDessa siffror får ses som en grov målsättning och kan eventuellt behöva justeras i takt med att effekterna av skötseln kan ses. Ädellövträden varken behöver eller bör stå åldersmässigt jämnt utspridda så att dessa siffror uppnås på varje enskilt hektar. Siffrorna ska ses som en genomsnittlig målsättning för skötselområdet som en helhet.
- Ek ska dominera trädslagsfördelningen men även en gles förekomst av (alla) övriga inhemska lövträdslag och barrträd i (alla) olika åldersstadier ska finnas och då särskilt lind, björk och tall.
- Mängden av döda träd, annan grov död ved, gamla hasselbuketter och blommande buskar (särskilt olvon och hagtorn) skall öka inom hela skötselområdet.
- Artfrekvensen av slåtter- och betesgynnade kärlväxter och svampar i fältskiktet, liksom arealen av hagmark med gödselskyende och betesgynnad flora, skall öka kraftigt.
- Detta kommer även innebära att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet ”Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ” (9070) samt för den prioriterade arten läderbaggen, *Osmoderma eremita* enligt habitatdirektivets bilagor, uppnås i hela skötselområdet.

Skötselmål

- De grova ekarna och lindarna ska erhålla en gynnsam livsmiljö genom att träd och sly i normalfallet huggs/röjs bort till minst två meter utanför kronans yttre gräns.

- Föryngringen i området är mycket liten, men de yngre ädellövträd som växer upp ska oftast sparas. Dessutom behövs åtgärder för att främja etablering av nya (ädel)lövträd i området. Om kvalitetsmålet ska uppnås måste en betydande etablering ske av nya lövträd av främst ek och lind inom de områden som idag saknar eller har (för) glest med träd. Målet är att 100 (ädel)lövträd ska nyetableras i skötselområdet under planperioden.
- En förutsättning för att kvalitetsmålet skall uppfyllas är att hela skötselområdet årligen betas eller slås med efterföljande efterbete. Beteshävden skall årligen vara så bra att ingen ansamling av förna sker från år till år. För närvarande betas området av får genom markägarens försorg. Om det i framtiden inte går att ordna på det sättet, ansvarar reservatsförvaltningen för att det finns betesdjur i området.
- Alla blommande buskar, gamla hasselbuketter och död ved lämnas vid skötselarbetet.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

- Där det finns ett för tätt träd- eller buskskikt kring grova ekar skall en frihuggning göras. Inga gamla träd ska huggas ned. Alla blommande buskar, gamla hasselbuketter och död ved lämnas.
- Alla grova träd som dör och grova grenar som faller till marken ska lämnas kvar.
- 10-30% av det röjningsavfall som uppstår vid skötselåtgärderna bör lämnas kvar i högar både i soliga och skuggiga lägen på lämpliga ytor utan värdefull kärlväxtflora och ligga kvar i minst 3 år. Detta gynnar insekter beroende av klen död ved.
- Där det finns nypon eller andra buskar som skuggar trädstammar som är grövre än 60 cm skall dess tas bort. Denna åtgärd måste vid behov underhållas. Övriga nyponbuskar lämnas kvar.
- Nuvarande nyponsnår kan bidra till lövetablering. Dessutom måste smärre ytor stängslas av för att (ädel)lövträd ska etablera sig. När trädföryngringen är säkrad (träden ej hotas av betesdjur) tas stängslet bort och oönskat sly röjs bort. Dessa aktiva föryngringsåtgärder får ej ske inom områden som hyser en värdefull kärlväxtflora.
- Några engångsåtgärder för att säkerställa ett bra bete bedöms ej vara nödvändiga, då hävden är och har varit god under den senaste tiden.
- Vid skötselåtgärder där gagnvirke avverkas och virket ska tas bort från området, tillfaller eventuella nettointäkter reservatsförvaltaren.

Underhållsåtgärder:

- Bete eller slåtter med efterbete.
- Röjning av igenväxningsvegetation.

Skötselområde 1

Areal: 3,2 ha

Delområden: 1B.

Beskrivning

Området är öppen eller trädklädd betesmark med ett stort inslag av vidkroniga lövträd i olika åldrar, främst ekar. Naturvärdena i området är främst knutna till de gamla ädellövträden i trädskiktet, men det finns även partier med hävdgynnad flora och värdefulla gamla tallar m m.

Kvalitetsmål och skötselmål är identiska med ovanstående. Den enda skillnaden är att området idag betas svagt eller inte alls och att det är angeläget att området omgående stängslas för bete.

1.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Huvudsaklig finansiering
Stängsling	2002	Omr 1B		1	Läderbagge
Betesdrift	Årligen	Omr 1A-B	Markägare	1	Miljöstöd (1) Vårdansl. (2, 3)
Frihuggning av ekar	2001-2004	Omr 1A-B	Markägare Entreprenör	1	Vårdanslag
Nyetablering av (ädel)lövträd	2001-2010	Omr 1A-B	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag
Röjning av igenväxn. veg.	2001-2010	Omr 1A-B	Markägare Entreprenör	1	Vårdanslag
Röjning/gallring	2001-2004	Omr 1A-B	Markägare Entreprenör	1	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Var 5-10e år	Samtliga områden	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Uppföljning av skötselmål	Var 5-10e år	Samtliga områden	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Samtliga områden	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag

1.4 Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador p g a körning ska undvikas.

1.5 Vård av fornminnen

Nyetablering av träd, eller rekrytering av arvtagare till gammelekarna (lämnande av yngre träd), bör inte ske där det finns några gravar eller andra fornlämningar som kan skadas. I övrigt skall den vårdplan som finns för området följas. Om det uppkommer skiljaktig mening rörande skötseln baserat på reservatets skötselplan och fornvårdsplanen ska samråd ske mellan representanter för naturvård och kulturmiljövård.

1.6 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

2. Anordningar för rekreation och friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Naturresevatet ska, under stort hänsynstagande till flora och fauna, vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet. För att göra området mer tillgängligt för friluftslivet och för att informera besökare planeras flera anordningar för friluftslivet.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Information

En informationsskylt med beskrivning av naturreservatet på tre språk samt en skylt med gällande föreskrifter ska tas fram. Information om att EU:s Life-fond har medverkat vid skyddet skall finnas. Lämpliga biotopskyltar ska också sättas upp. Skyltarna ska placeras vid parkeringsplatserna eller vid andra lämpliga passager in i området.

2.2.2 Parkeringsplatser och stig

En parkeringsplats för minst 5 bilar bör anläggas i NO änden av reservatet intill den väg som löper utmed reservatsgränsen i NO delen av reservatet. Om det inte skulle fungera får en lokalisering vid kyrkoruinen övervägas. En vandringsstig anordnas runt större delen av naturreservatet, vilken huvudsakligen följer befintliga stigar.

2.2.3 Renhållning

Utplacering av sopmaja eller soptunna bedöms för närvarande inte vara nödvändig.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av naturvårdsförvaltningens personal.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventeringar

Systematiska inventeringar av kärlväxter, mossor, svampar och fåglar bör genomföras i området senast år 2008 för att dokumentera naturvärdena i naturreservatet och för att kunna följa upp skötseln av reservatet med utgångspunkt från de arter som lever i naturreservatet.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Lavfloran och vissa arter ur den vedlevande insektfaunan på ädellövträden skall följas upp med återkommande inventeringar som gör det möjligt att jämföra resultaten mellan provtillfällena. Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000. Målsättningen med uppföljningen är att kunna se om uppställda kvalitetsmål enligt skötselplanen uppfylls och om en gynnsam bevarandestatus upprätthålls för de habitat och arter som är medtagna i Natura 2000.

4.2.2 Uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utvecklingen ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att kvalitetsmålen uppfylls.

Naturreservatet Hägerstad slotts ekhage – Finansiering av naturvårds-förvaltningen, 2001-11-01.

Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning där engångskostnader beräknas till 175 000 kr enligt prisnivå för år 2001 samt årligen återkommande kostnader för betesdrift och röjningar, förutom EUs miljöstöd, på ca 7 000 kr.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i plandelen redovisade åtgärder bekostas av staten eller av EU, dels genom miljöstöd (EU 50% och staten 50%), dels genom anslaget till vård av naturreseptat (staten 100%). Även andra finansiärer, t ex fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen.

EKONOMISK UTREDNING

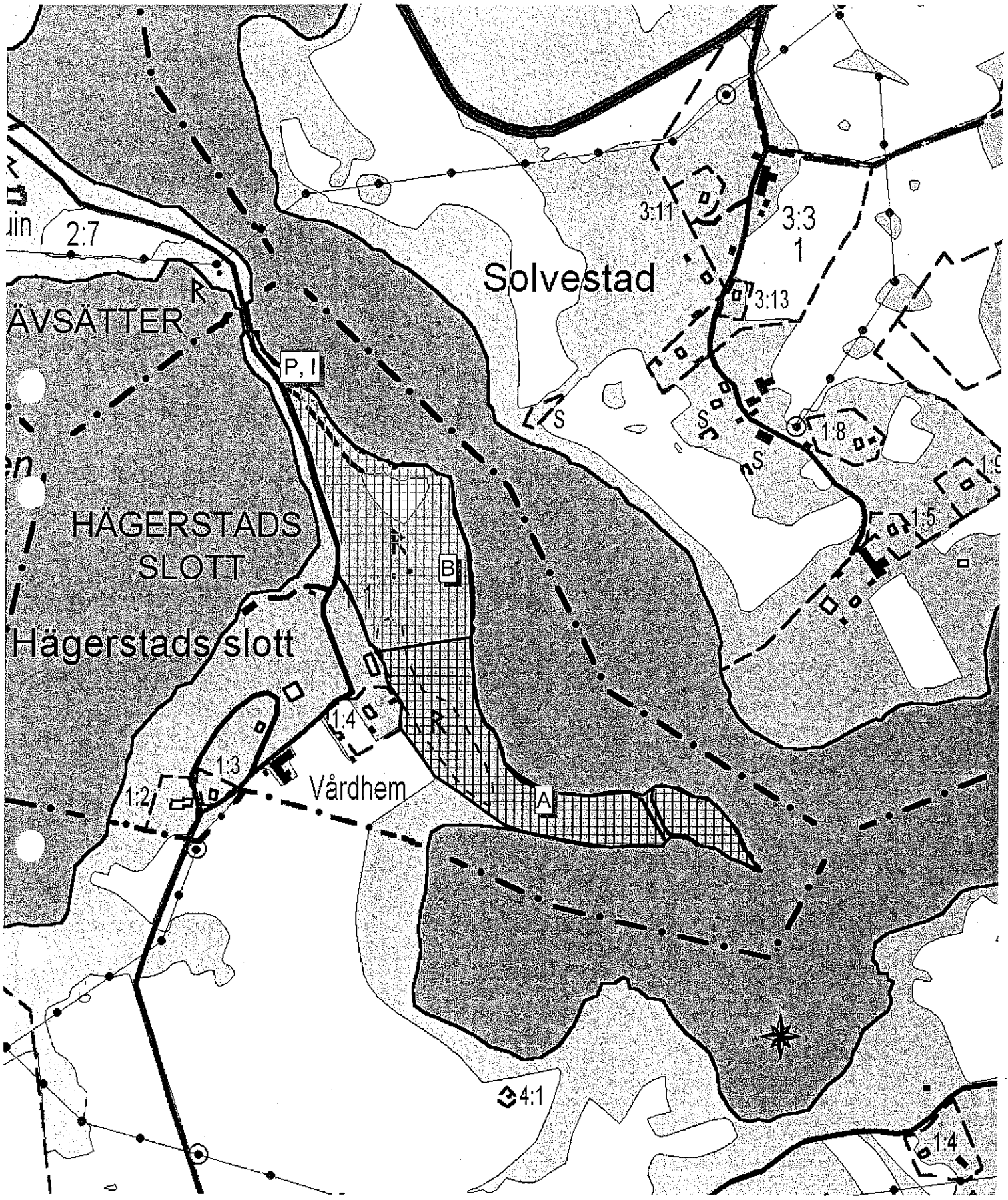
A Engångskostnader

1	Markering av reservatets gräns (3 200 m)	10 000 kr
2	Röjning, frihuggning etc.	20 000 kr
3	Nyetabletering av ädellövträd	20 000 kr
4	Dokumentation och inventering	25 000 kr
5	Informationsskyltar	50 000 kr
6	Ställning för informationsskyltar	25 000 kr
7	Parkeringsplatser	25 000 kr
	Summa	175 000 kr

B Årliga/löpande kostnader

1	Röjning, exklusive EUs miljöstöd	5 000 kr
2	Betesdrift, exklusive EUs miljöstöd	2 000 kr
	Summa	7 000 kr

Karta över skötselområden - Naturreservatet Hägerstads slotts ekhage

Skötselområden

- A
- B

Åtvidabergs kommun, Östergötlands län
Utdrag ur ekonomiska kartan 076 96

Karta tillhörande Länsstyrelsens beslut
2002-04-26, d.nr 2310-11624-01, 0561-201

Kartan är godkänd för spridning enligt
medgivande från Lantmäteriverket 1997,
d. nr 507-98-3015.

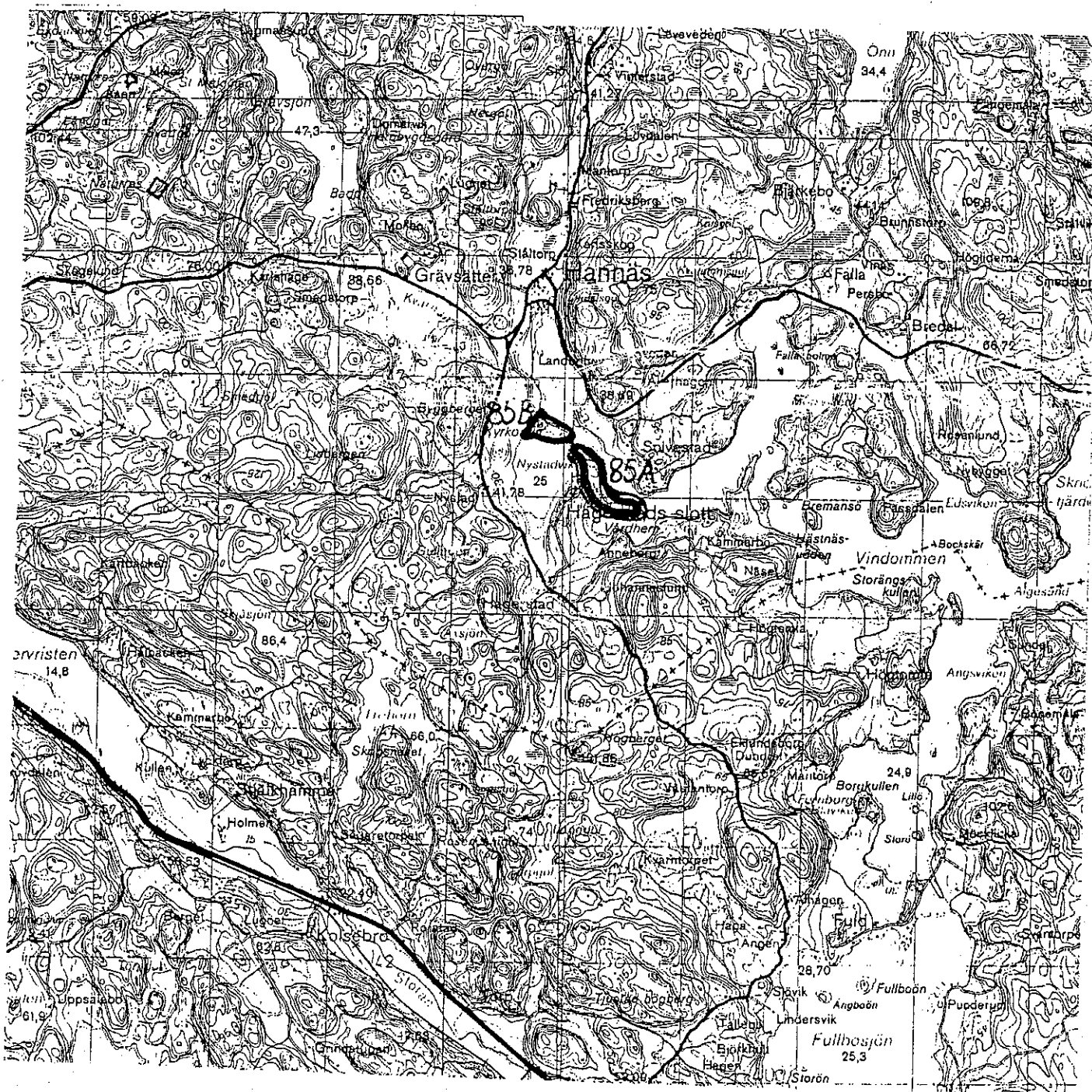
LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

Objekt nr 85
Kommun Åtvidaberg
Socken Hannäs
Namn Hägerstad
Fornl. nr 9, 47, 54

Bilaga 2

VÅRDPLAN

FORNVÅRD

Postadress
581 86 LINKÖPING

Besöksadress
Östgötagatan 3

Telefon
013-196000

Telefax
013-196241

LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

FORNVÄRD	Objekt nr	85
Landskap	Östergötland	
Kommun	Åtvidaberg	
Socken	Hannäs	sn,nr: 429
Namn	Hägerstad	
Fornl. nr	9, 47, 54	

VÄRDPLAN

Objekttyp	Gravfält, ms		
Fastighet	HÄGERSTADS SLOTT 1:1		Ek karta 7G 9g
			Areal ha 5
Markägare	Markäg tel	Brukare	Brukare tel
S H Invest AB		Per-Erik Holmgren	08-7406376 bost
Box 6013		Masmovägen 18	08-7101350 kd
122 06 Enskede		143 32 Vårby	0120-41022

BESKRIVNING

Gammal parkanläggning i engelsk stil i anslutning till Hägerstads slott. Området som utgörs av en brant grusås utmed Hägerstadsviken innehåller ett gravfält, domarring samt en sentida gravplats. Gravfältet består av 26 gravhögar, 24 stensättningar och 5 treuddar. På krönet finns rester efter en trolig domarring och en stensättning. Längst i sydöst på gravholmen finns en sentida gravplats för familjen Beyer.

Hela området är i huvudsak beväxt med äldre ek och en del tall samt al och björk utmed stranden samt aspely. Längst i norr finns rikligt med gamla hasselbuskage och på gravfältet växer en del enbuskar. Vid gravplatsen finns en gammal ek samt äldre ekar, en lind, en lönn samt al och björk. På graven växer två tujaträd och vintergröna. I övrigt finns inslag av rönn, bok och blodbok.

Området är gallrat och grovstädat vintern 1995/96 men en del virkesavfall ligger kvar. Södra delen är inhägnad och betas med får.

MÅLSÄTTNING

Gles ekskog med inslag av olika lövträd. Området kan hävdas som betesmark.

BILAGOR

☒ Fotokarta ☐ Detaljkarta ☒ Utdrag ur fornl.reg. ☒ Top.karta ☐ Övrigt

Värdplan

Upprättad
Reviderad 1996-08-08

av John-Eric Gustafsson

Postadress
581 86 LINKÖPING

Besöksadress
Östgötagatan 3

Telefon
013-196000

Telefax
013-196241

VEGETATIONSMÅLSÄTTNING

☒ Hagmark ☐ Äng ☐ Skog ☐ Gräshed ☐ Ljunghed ☐ Vall

SKÖTSELANVISNING avseende iordningställande (år 1-)

- ☒ Avverkning Ytterligare träd på fornlämningar kan avverkas liksom en del ek och al vid Beyers grav.
- ☒ Rövning Rövning av aspely samt föryngring av hassel. Sämre enbuskar röjs bort
- ☒ Grovstädning Allt ris och hyggesavfall städas bort.
- ☒ Markstädning Förna städning på och runt fornlämningar
- ☐ Slätter
- ☐ Sådd
- ☒ Bete Fårbete i hela området
- ☐ Övrigt år 1 P-plats skyltas och gångstigar markeras

SKÖTSELANVISNING avseende årlig vård

- ☐ Avverkning Successiv gallring för att gynna solitärträd
- ☒ Rövning Slyrövning vid behov
- ☐ Grovstädning
- ☐ Markstädning
- ☐ Slätter
- ☒ Bete Fårbete
- ☐ Övrigt

PRAKTISKA ANORDNINGAR

- ☒ P-plats finns
☐ P-plats behövs
☐ Hänvisning finns
☒ Hänvisning behövs

INFORMATIONSTAVLA

☐ A 4 serie finns	☐ A 4 sep. behövs
☐ A 4 sep. finns	☒ A 3 sep. behövs
☐ A 3 sep. finns	☐ A 2 sep. behövs
☐ A 2 sep. finns	☐ A 1 sep. behövs
☐ A 1 sep. finns	
☐ A 4 serie behövs	

BERÄKNAD DAGSVERKSÄTGÅNG DV / ÅR

1:a året

2:a året

3:e året

ÅRLIG VÅRD

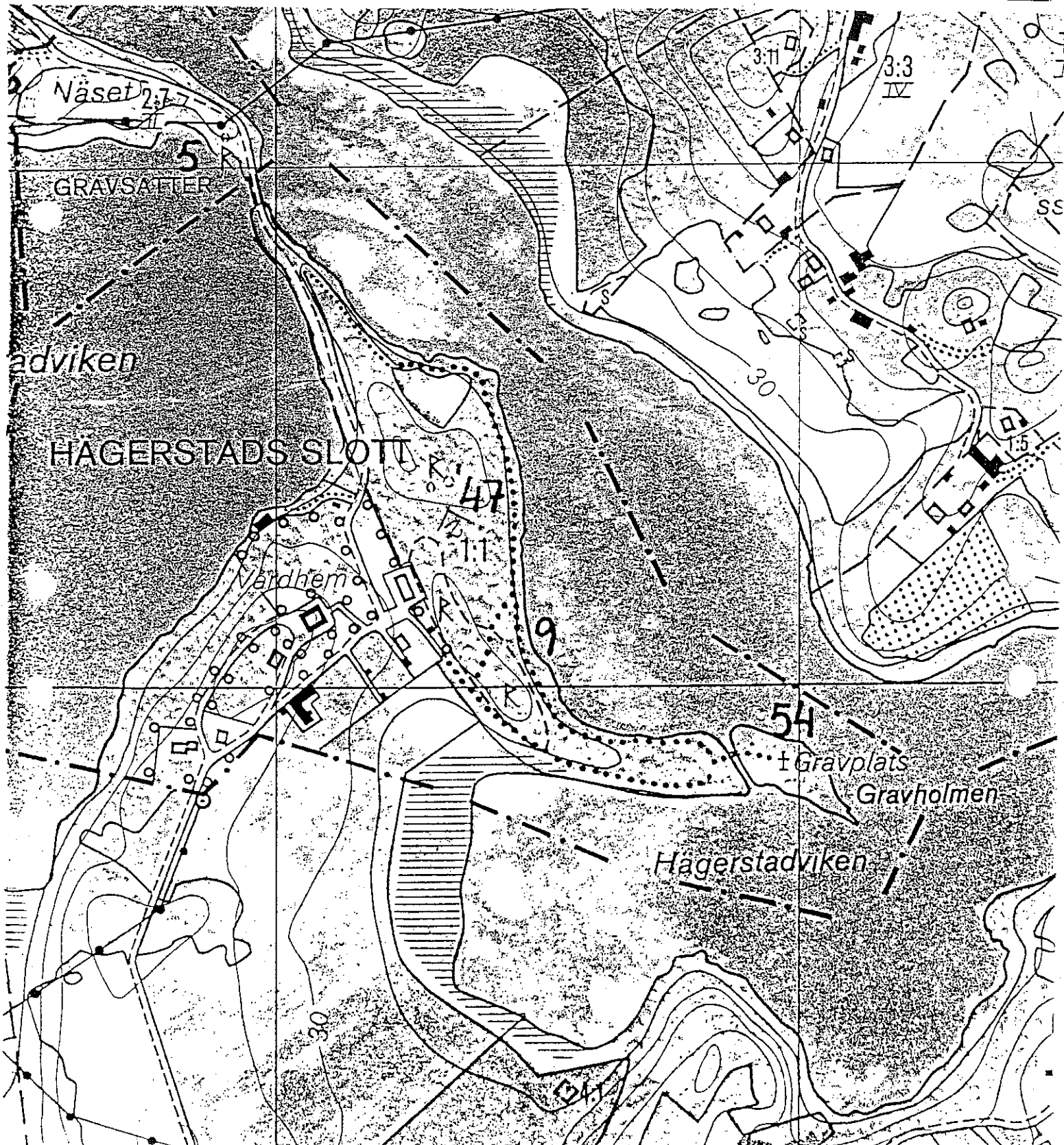
LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

BILAGA NR 1

Län	E	Objekt nr	85
Landskap	Östergötland		
Kommun	Åtvidaberg		
Socken	Hannäs		
Namn	Hägerstad		
Fornl. nr	9, 47, 54		
Skala	1: 5000	Ek karta 7G 9g	

Ekonomisk karta

Objekttyp	Gravfält, ms	
-----------	--------------	--

LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

Utdrag ur Fornlämningsregistret

Fornl. nr

9

BILAGA VÅRDPLAN	Objekt nr	85
Kommun	Åtvidaberg	
Socken	Hannäs	sn.nr: 429
Namn	Hägerstad	
Ek karta	7G 9g	

Moränrygg (NNV-SSÖ) med förgreningar, ställvis brant. Parkmark med stora ekar och tallar.

Gravfält 60x345 m l (NNV-SSÖ) bestående av minst 55 fornlämningar. Dessa utgöres av 26 högar, 24 stensättningar, 5 treuddar. Högarna är 3-9 m diam och 0,4-1,1 m h. De är helt eller delvis övertorvade. 4 har fyllning av jord och 0,2-0,4 m st stenar vilka syns i ytan, de övriga endast jordfyllning i ytan. 2 högar har mittstenar 0,3x0,3 m och 0,3 m h resp 0,2x0,2 m och 0,2 m h. 7 har kantkedjor av 0,1-0,3 m l stenar. 8 av högarna har helt eller delvis kantrännor 0,5-1 m br och 0,2 m dj. 2 av högarna har både kantkedjor och kantrännor. 6 har mittgropar. 6 är skadade av en väg eller stig som har skurit ned i deras mitt. Stensättningarna är 3-8 m diam och 0,3-0,8 m h. De är helt eller delvis övertorvade med 0,1-0,4 m st stenar i ytan. 5 har hela eller fragmentariska kantkedjor av 0,2-1 m l stenar. En har mittgrop. Treuddarna har 6-11 m sida och är 0,2-0,4 m h. De är övertorvade. En är skadad som skurit ned i kanten på den. Hela gravfältet beväxt med glesa bestånd av ek och ~~tril~~.

LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

Utdrag ur Fornlämningsregistret

Fornl. nr

47

BILAGA VÅRDPLAN	Objekt nr	85
Kommun	Åtvidaberg	
Socken	Hannäs	sn.nr: 429
Namn	Hägerstad	
Ek karta	7G 9g	

Krön av moränrygg i sjö. Parkmark.

Domarring, 8 m diam bestående av 5 stenar 0,9-1,2 m st. 1 sten är rest medan 2 stenar ligger på underliggare. Tre stenar 0,9-1,4 m l och 0,4-0,6 m br och tj ligger en 2-4 m från ringen och kan ursprungligen ha ingått i domarringen. Två av domarringens stenar verkar sekundärt ditlagda. De är huggna och har flata översidor. En av dessa stenar har även cement fastsittande på en sida.

9m V 40cg S om nr 1 är: 2) **Stensättning**, 6 m diam och 0,3 m h. Övertorvad fyllning med enstaka 0,2-0,3 m st stenar. Kantkedja av 0,4-0,7 m l och 0,3 m h stenar. 2 av stenarna i kantkedjan verkar resta. Beväxt med 1 ek och 1 gran. Har tidigare redovisats under gravfältet.

LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

Utdrag ur Fornlämningsregistret

Fornl. nr

54

BILAGA VÅRDPLAN	Objekt nr	85
Kommun	Åtvidaberg	
Socken	Hannäs	sn.nr: 429
Namn	Hägerstad	
Ek karta	7G 9g	

Moränrygg utskjutande i sjö (Ö).

Begravningsplats 5x4 m (V 30cg N-Ö 30cg S) bestående av en ram av 2 m l och 0,2-0,2 m tj huggen granit. På denna stenram finns 9 st tuktade stenpelare 1 m h och 0,2x0,2 m tj, 3 på varje långsida 1 på den V kortsidan och 2 på den Ö. Dessa är sammankopplade av järnkedjor, utom mellan de 2 stenpelarna på den Ö kortsidan. Där är en 1 m br öppning i vilken ett stenkors är placerat, 2 m h och 0,75 m br över korsarmen. Korset är 0,25x0,25 tj. På sockeln finns i upphöjd relief följande inskrift

mot

V

HUGO BEYERS
FAMILJEGRAV

Mot S

HUGO BEYER
1836-1918

Mot Ö

ANNA A
POSSE-BEYER
1833-1903

Mot N

CATHARINA BEYER
1800-1873

Runt graven finns ytterligare 7 stenar 0,8 m h och 0,25x0,25m tj med rundade överdel av huggen granit.

LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Kulturmiljöenheten

FORNVÅRD		Objekt nr	85
Landskap	Östergötland		
Kommun	Åtvidaberg		
Socken	Hannäs		
Namn	Hägerstad		
Objekttyp	Gravfält, ms	Fornl. nr	9, 47, 54
Fastighet	HÄGERSTADS SLOTT 1:1	Ek karta	7G 9g
		Areal ha	5
Markägare	Markäg tel		
Per-Erik Holmgren / SH INVESTERAS	08-7406376 bost		
Masmovägen 18	08-7101350 kont		
143 32 Vårby	0120-41022		

MEDGIVANDE

VÅRD

Undertecknad markägare / nyttjanderättsinnehavare lämnar härmed samtycke till avverkning, röjning eller annan åtgärd som omtalas i 2 kap.7 § kulturminneslagen KML. Arbetena skall begränsas till det område som markerats på särskild karta, vilken ingår i bifogad vårdplan upprättad 1996-08-08

Avgränsningen av vårdområdet innebär inte ett ställningstagande till hur stort område på marken som hör till fornlämningen. Om virket önskas upparbetat till gagnvirke skall kostnaderna härför bestridas av markägaren / nyttjanderättsinnehavaren enligt särskilt avtal.

Virket skall tas om hand av markägaren / nyttjanderättsinnehavaren. I övrigt skall ingen kostnad åvila denne.

STILH 960906

ort och datum

markägare / nyttjanderättsinnehavare.

SKYLTNING, TILLGÄNGLIGHET

markägare / nyttjanderättsinnehavare lämnar härmed tillstånd till: (stryk det som ej gäller)

___ Uppsättning av upplysningstavla/-or

___ Uppsättning av vägvisningsmärke/-n

___ Fordonstrafik enligt bilaga nr: ___ / Vårdplan

___ Parkeringsplats enligt bilaga nr: ___ / Vårdplan

TILL P-PLATS I VÅRD

Befintlig förbudsskylt flyttas till efter P-plats söder om bron.

STILH 960906

ort och datum

markägare / nyttjanderättsinnehavare.